

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ Κ. Σ. ΜΕΝΑΡΔΟΥ

ΚΥΡΙΕ ΠΡΟΕΔΡΕ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
ΚΥΡΙΕ ΠΡΟΕΔΡΕ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ,
ΚΥΡΙΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ,
ΚΥΡΙΑΙ ΜΟΥ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΙ,

Ὁ λόγος τοῦ γεραροῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας ὑπῆρξε σοφὴ τῷ ὄντι πραγματεία. Τὸ καθήκον τοῦ Γεν. Γραμματέως, ὁ ὁποῖος ἐπὶ ἐννέα μῆνας εἶχε τὸ προνόμιον νὰ συνεργάζεται παραπλεύρως τοῦ κ. Φωκίωνος Νέγρη, εἶναι πολὺ πεζότερον, ἀπλῆ λογοδοσία.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 83 τοῦ Ὁργανισμοῦ ὀφείλω πρῶτον νὰ μνημονεύσω «τάς κυριώτερας καὶ ἀξίας μνείας πράξεις τῆς Ἀκαδημίας» κατὰ τὸ λήξαν ἔτος. Ἀλλὰ τί ἀξιολογώτερον ἡδύνατο, κύριοι, νὰ συμβῇ παρὰ ὅτι εἰς τὴν ἰστέφανον πόλιν μετὰ 1397 ἔτη ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔκλεισε τὸ οἶκημα καὶ τὸ ἄλσος τῆς Πλατωνικῆς ἐκείνης Ἀκαδημείας ὁ Ἰουστινιανός, νέα Ἀκαδημία κληρονομεῖ τὴν παλαιάν, φέρουσα ὡς ἐφεστίους τοὺς ἀνδριάντας τῶν δύο θεῶν διδασκάλων; Ἐὰν καὶ αὕτη ζήση, πρέπει, νομίζω, νὰ συνεχίσῃ τὸν ἑορτασμὸν τῆς 26 Μαΐου, ἥτοι τῆς 7 τοῦ Θαραγγλιῶνος μηνός, τῆς γενεθλίου τοῦ Πλάτωνος ἡμέρας.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπανίδρυσις ἔχει ἀξίαν μνείας ἱστορίαν.

Τῆς Ἀκαδημίας ἡ ἀνάγκη ὑπῆρξε φανερά εἰς τοὺς πρώτους ὀργανωτάς τοῦ κράτους. Οἱ κατὰ τὰ 1837 ἱδρυταὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας τῷ 1848 ἐθεωροῦσαν τὸν κανονισμόν της ὡς προσωρινὸν «μέχρις οὗ ἡ Κυβέρνησις ἀποφασίσῃ περὶ τῆς συστάσεως Ἑθνικῆς Ἀκαδημίας». Ὁ πρύτανις Σχινᾶς ἤρchiσε νὰ ἐνεργῇ καὶ ὁ Σίμων Σίνας δὲν ἐδράδυνε ν' ἀκολουθήσῃ τὸ πατρικὸν παράδειγμα. Ὁ Θεόφιλος Χάνσεν ἐξεπόνησε τὸ πολυτελέστατον σχέδιον καὶ τὴν 2 Αὐγούστου 1859 κατέθεθῃ ὁ θεμέλιος.

Ἄλλ' ἐνθ' τὸ χρυσομάρμαρον τοῦτο μέγαρον ἐκτίζετο ἐπὶ 26 ἔτη, πρακτικωτέρα ἢ φίλη Ξερβία, ἱδρυε τῷ 1866 ἀμάρμαρον Ἀκαδημίαν, τὴν ὁποίαν ἀνεκαίνισε τῷ 1887 οὕτως, ὥστε νὰ ἔχῃ τὴν ἐποπτείαν τῶν Μουσείων, τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν

ἀρχείων. Ἡ δὲ Ρουμανία γενομένη βασιλείον ἔδρευε τῷ 1879 τὴν Ρουμανικὴν Ἀκαδημίαν, τὴν ὁποίαν μετ' ὀλίγον κατέστησε γνωστὴν ἢ ἔκδοσις τῶν πηγῶν τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας. Συγχρόνως ἐθεμελίωσεν ἐπιστημονικὸν ἔδρυμα ἢ Βουλγαρία εἰς τὴν μόλις ἐλευθερωθεῖσαν Σόφιαν, τὸ ὁποῖον τῷ 1911 ἐπροβίβασεν εἰς Ἀκαδημίαν, πρωτοστατοῦσαν εἰς πᾶσαν δρᾶσιν ἐθνικὴν. Καὶ τὸ ἐπιμύθιον εἶναι ὅτι ὁ κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον Σοῦτσον «εὐφυὴς» λαὸς τῆς Μεσογείου, ὁ ὁποῖος ἕως τότε διὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν παραδουναβίων ἡγεμόνων ἦτον ὁ ἀναμφισβήτητος ἡγέτης τῆς παιδείας τῆς ὅλης Ἀνατολῆς, ἀπεμείναμεν ὅπως οἱ ἀδελφοὶ Ἀλβανοί, ἐκεῖνοι μὲν ἄνευ Ἀκαδημίας, ἡμεῖς δὲ μετὰ κενῆς.

Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἢ δρᾶσις τῶν ἀπανταχοῦ Ἀκαδημιῶν ἐγένετο εὐρυτέρα, τὰ διεθνῇ ἐπιστημονικᾷ συνέδρια προσελάμβαναν καὶ σημασίαν πολιτικὴν, κατὰ δὲ τὸ 1909 συνιστάτο ἡ Association Internationale des Académies. Οὕτως ἡ ροπὴ τῶν Ἀκαδημιῶν ὄχι μόνον εἰς τὴν θεωρητικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν πρακτικὴν πρόδον τῶν λαῶν, εἰς τὴν μελέτην τῶν πόρων αὐτῶν, τῶν ὀρυκτῶν, τῶν δασῶν, τῶν πηγῶν τῶν γεννημάτων, τοῦ ἐμπορίου, κατεφαίνετο κατ' ἔτος σπουδαιότερα, τοῦτο δὲ κατεῖδαν καὶ ἀριστοκρατικαὶ καὶ δημοκρατικώταται Κυβερνήσεις.

Τοιοτοτρόπως αὐτὴ ἡ Μ. Βρεττανία, ἡ ἔχουσα ἀπὸ τοῦ 1660 τὴν Royal Society, ἀρχαῖα καὶ πάμπλουτα Πανεπιστήμια, ζαπλούτους ἰδιώτας ἐρευνητὰς καὶ τὸ πλουσιώτατον τῶν ἐπὶ γῆς Μουσείων, ἀπεφάσιζε τῷ 1902 νὰ ὀργανώσῃ τὰς φιλολογικὰς καὶ ἱστορικὰς καὶ πολιτικὰς καὶ οἰκονομικὰς μελέτας, ἰδρύουσα τὴν Βρετανικὴν Ἀκαδημίαν, ἡ ὁποία πρὸ μικροῦ ἀνέλαβε τὴν ἀνασκαφὴν ἐνὸς βωμοῦ τῆς ἡμετέρας ἱστορίας — τοῦ Ἱπποδρόμου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἄλλ' ἡ Ἑλλάς ἀκόμη ἐσκέπτετο.

Ἄλλὰ καὶ ἀφοῦ τὰ Ρωσικὰ Σοβιέτια ὄχι μόνον δὲν ἔθιξαν τὴν Τσαρικὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καὶ ἐτριπλασίασαν τὴν πρὸς αὐτὴν χορηγίαν, ὅπως ἐπεκτείνῃ τὴν δρᾶσιν τῆς καὶ εἰς τοὺς πλουτηροὺς πόρους τῆς ἀπεράντου Ρωσσίας, ἡ Ἑλλάς ἀκόμη ἐσκέπτετο, ἢ τὸ πολὺ ὠμίλει.

Ἄλλὰ τί ἐσκέπτετο τόσα ἔτη; Ἄν ὁ Ραγκαθῆς, οἱ Παπαρρηγόπουλοι, ὁ Καλλιγᾶς, ὁ Κουμανούδης, ὁ Κόντος, οἱ Βερναρδάκηδες, οἱ Βυζάντιοι, ὁ Βλάχος, ὁ Ροῖδης, ὁ Σάθας, ὁ Λάμπρος, ὁ Πολίτης, ὁ Βάσης, ὁ Σβορώνος — διὰ νὰ μνημονεύσω μόνον σεπτοὺς νεκροὺς, τῶν ὁποίων ἐμελέτησα τοὺς τόμους — ἦσαν ἱκανοὶ καὶ αὐτοὶ — πλὴν δηλ. τῶν ὑπουργῶν — νὰ μεριμνήσουν περὶ τῶν ἀναριθμῶν ἀναγκῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης καὶ παιδείας.

Ἄλλὰ τόσοι δισταγμοὶ καὶ ἀναβολαὶ δυστυχῶς, κύριοι, δὲν μένουν ἀτιμώρητοι. Ἦλθαν αἱ συζητήσεις τῆς εἰρήνης τοῦ 1918 καὶ κατεφάνη πόσον ἀνοργάνωτοι παρε-

μείναμεν ἡμεῖς, ὅπως καὶ προτοῦ, μεταξὺ παρεσκευασμένων ἀντιπάλων. Ἐνθυμοῦμαι τότε σοφὸς ὑπουργὸς μοῦ ἐπέδειξε στενοχωρούμενος ξένας ἀκαδημαϊκὰς ἐκδόσεις, χάρτας καὶ στατιστικὰς περὶ τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν. Ἐγένεν ἀμέσως ὅ,τι ἦτο δυνατόν· ἐπιτροπεῖα καθηγητῶν ἡῦρε νεαροὺς συνεργάτας καὶ μερικὰ χρησιμώτατα βιβλία ἐδημοσιεύθησαν τὴν δωδεκάτην ὥραν. Ἀλλ' ὅταν ἡ Κυβέρνησις ἐκείνη ἀνετράπη καὶ τὸ ἔργον διεκόπη, νέος φίλος ὑπουργὸς ἐζήτει νέους αὐτοσχεδιασμοὺς χωρὶς κανεῖς τῶν ὑπαλλήλων νὰ γνωρίζῃ ἂν ἐτυπώθη τίποτε προτοῦ. Ἀλλ' ὅταν, κύριοι, καὶ μετὰ τόσας καταστροφὰς παρετήρησα γειτονικὰ Κράτη ἰδρύνοντα Instituts scientifiques πρὸς μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας, ἐνόμισα καθήκον μου ὡς πρῶτα-νις, νὰ ρήξω κραυγὴν κινδύνου.

Ἀλλὰ διετρέξαμεν καὶ ἄλλον κίνδυνον. Τὴν 15 Μαΐου 1919 ἐτέλει ἐν Βρυξέλλαις τὰ ἐγκαίνια ἡ Διεθνὴς Ἀκαδημαϊκὴ Ἐνωσις, ἀλλὰ μόνη τῶν συμμάχων ἡ μήτηρ τῶν Ἀκαδημιῶν ἐστερεῖτο Ἀκαδημίας. Ὁ κ. Βενιζέλος φοβούμενος ἀποκλεισμὸν ἐκ τῆς Union, ἀπέστειλεν ὡς ἀντιπροσώπους τῆς Κυβερνήσεως τὸν ἀείμνηστον Σδορῶνον καὶ τὸν κ. Αἰγινίτην, οἱ ὅποιοι ἐγένοντο προσωρινῶς δεκτοὶ μετὰ ρητὴν δήλωσιν ὅτι θὰ ἰδρῶσμεν Ἀκαδημίαν. Πράγματι ὁ κ. Αἰγινίτης ἀνέλαβε καὶ ἐξεπόνησε τὸν ὀργανισμὸν κατὰ τὸν τῆς Βελγικῆς. Κατὰ δὲ τὴν β' σύνοδον τῆς Ἐνώσεως οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Κυβερνήσεως ἐπανέλαβαν τὴν ὑπόσχεσιν καὶ ἐτηλεγραφεῖτο πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Organisez rapidement Académie. Βεβαίως αἱ Ἀκαδημαῖαι δὲν ἰδρύνονται rapidement, ἀλλὰ καὶ 70ετὴς δυστοκία ἦτο υπερβολικὴ.

Καὶ τρίτη ὑπόσχεσις ἐδόθη ἐξ Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Union. Καὶ ὅμως ἡ δυστοκία ἐξηκολούθησεν ἐπὶ μίαν εἰσέτι Ὀλυμπιάδα, μέχρις οὗ ὁ συντάκτης τοῦ Ὁργανισμοῦ εὐτύχησε τέλος πάντων, ὡς ὑπουργός, νὰ τὸν κυρώσῃ καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ τρεῖς καθὼς εἶδαμεν διεθνεῖς ὑποσχέσεις τῆς Ἑλλάδος.

Τοιοιουτρόπως τὴν ἡμέραν τῆς ἐθνικῆς ἐορτῆς ἤνοιξε τὰς πύλας ἡ Ἀκαδημία, πόσον δ' εὐαρέστως ἀπήχησε τὸ ἄγγελμα, μαρτυροῦν ὅσα συγχαρητήρια μᾶς ἀπέστειλαν τρεῖς δεκάδες Ἀκαδημιῶν, τὰς ὁποίας ὀφείλω νὰ καταλέξω κατὰ τὴν σειρὰν τῆς παραλαβῆς τῶν ἐπιστολῶν των.

Ἡ τοῦ Abo τῆς Φιλλανδίας, ἡ τῶν ἐπιστημῶν τῆς Ἀμστερδάμ, ἡ Ἀρχαιολογικὴ τῆς Ἀμβέρσης, αἱ δύο τῆς Βαρκελώνος, ἡ Καταλωνικὴ καὶ ἡ Ἐπιστημονικὴ, ἡ Σεργικὴ τοῦ Βελιγραδίου, ἡ Πρωσικὴ τῶν Ἐπιστημῶν, ἡ Βελγικὴ, ἡ Ρουμανικὴ, ἡ Δανικὴ τῶν Ἐπιστημῶν, ἡ τῆς Dijon, ἡ Βασιλικὴ τοῦ Ἐδιμβούργου, ἡ Ἐπιστημονικὴ τῆς Γοττλγγης, ἡ Βαυαρικὴ, ἡ Ἀρχαιολογικὴ καὶ Καλλιτεχνικὴ τῆς Νεαπόλεως, καὶ ἡ Ἱατρικὴ, ἡ Οὐκρανικὴ τῆς Ὁδησσοῦ, δύο Παρισιαναί, ἡ τῶν Καλῶν Τεχνῶν καὶ ἡ τῶν Ἐπιγραφῶν, ἡ Βραζιλιανὴ τῶν γραμμάτων, τρεῖς τῆς Ρώμης, αἱ δύο βασιλικαὶ τοῦ San Luca καὶ τῆς Santa Cecilia καὶ ἡ Παπικὴ τῶν Ἐπι-

στημῶν, αἱ δύο βασιλικαὶ τῆς Στοκκόλμης, ἡ τῶν Ἑπιστημῶν καὶ ἡ τῶν Γραμμάτων, τὸ Istituto Veneto, ἡ Ἑπιστημονικὴ τῆς Βαρσοβίας, ἡ ἐν Βιέννῃ τῶν Ἑπιστημῶν καὶ ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀκαδημία τῆς Βοστώνης.

Πλὴν τῶν Ἀκαδημιῶν τούτων ὑπεσχέθησαν ἀνταλλαγὴν δημοσιευμάτων Πανεπιστήμια καὶ ἄλλα ἰδρύματα σοφά, π. χ. ὁ ὀνομαστός Βοτανικὸς κήπος τοῦ Rio de Janeiro, καὶ ἤρχισαν πράγματι πολλὰ δημοσιεύματα νὰ φθάνουν. Εἶναι δὲ περιττὸν νὰ ἐξάρωμεν πόσον θὰ ἔχωμεν κέρδος, συνάγοντες ἐδῶ τὰ ἔργα ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων ἐργαστηρίων τῆς ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου Ἑπιστήμης.

Ἄλλ' ἂν ἐχρειάζετο καὶ ἐπισημοτέραν ἀναγνώρισιν «ἡ πρεσβυτάτη καὶ νεωτάτη τῶν Ἀκαδημιῶν», ἔτυχεν αὐτῆς ἐν Βρυξέλλαις τὴν 10 Μαΐου 1926, δηλ. κατὰ τὴν πρώτην ἐφετεινὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Ἑνώσεως. Ὅτε ὁ ἡμέτερος ἀντιπρόσωπος κ. Γ. Οἰκονόμος ἀνήγγειλεν ἐκεῖ ἐπισήμως τὴν ἰδρυσιν τῆς Ἀκαδημίας, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Ἑνώσεως κ. Pelseneer, ἐκφράζων τὴν χαρὰν τοῦ σοφοῦ συνεδρίου, ἀπέστειλε θερμότατον πρὸς τὸν πρωτοστατήσαντα ὑπουργὸν χαιρετισμόν. Ὅτε δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν οἱ Ἴσπανοὶ δικαίως ἠξίωσαν ὅπως εἰς τὰς 4 ἐπισήμους γλώσσας προστεθῇ καὶ ἡ Ἰσπανικὴ, ὁ πρόεδρος κ. Pottier, ἀπήντησεν εὐλόγως, ὅτι περισσότερα θὰ εἶχε δικαιώματα ἡ γλῶσσα τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ τὸ τιμητικώτατον ἦτον ὅτι κατὰ τὸ πέρας ἡ ὀλομέλεια ἐξέλεξε τὸν Ἑλληνα ἀντιπρόσωπον γραμματέα τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Ἑνώσεως διὰ τὴν τριετίαν 1926-29 πρὸς τιμὴν τῆς Ἀκαδημίας καὶ τῆς Ἑλλάδος. Τὴν θέσιν ταύτην ἐλπίζομεν ὅτι θὰ διατηρήσῃ ἡ Ἑλλάς, ἀφοῦ αἱ Ἀθῆναι κατέστησαν ἀναμφισδητήτως διεθνὲς κέντρον τῶν ἀρχαιολογικῶν σπουδῶν.

Καὶ τώρα, κύριοι, ἐρωτᾶτε τί ἐπράξαμεν ἡμεῖς κατὰ τοὺς ἐννέα τούτους μῆνας, ὅπως ἀνταποκριθῶμεν πρὸς τόσας προσδοκίας. Τί ἔκαμε πρῶτον ἡ Σύγκλητος, ἡ διοικοῦσα ὡς σωματεῖον τὴν Ἀκαδημίαν, καὶ δεύτερον τί ἐπραξεν ἡ ὀλομέλεια, δηλ. οἱ 38 μέχρι σήμερον ἑταῖροι.

Ἀπ' ἐδῶ λοιπὸν ἀρχίζει τὸ β' τοῦ λόγου κεφάλαιον, συντομώτερον τοῦ α', ἀλλὰ καὶ τοῦτο φέρον ἐπιμύθιον.

Ὅτε κατὰ πρῶτον συνήλθαμεν ὁ κ. πρόεδρος, οἱ δύο ποιηταὶ καὶ ὁ τότε πρύτανης, κρατοῦντες ἀντίτυπα τοῦ Ὁργανισμοῦ, διὰ νὰ παραλάβωμεν παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τὸ μαρμάρινον οἰκοδόμημα, ἐμανθάναμεν παρὰ τοῦ κ. Βλαχογιάννη, τοῦ τέως φρουροῦ, κάτι ἀπροσδόκητον. Ὅτι ἡ στέγη στάζει, καὶ ὅτι κυριώτατον φωτιστικὸν καὶ θερμαντικὸν μέσον εἶχε τὸ μέγαρον τὴν ζωγραφιστὴν ἐκείνην δᾶδα τοῦ Προμηθέως. Περὶ δὲ τοῦ κήπου ἀρκεῖ νὰ λεχθῇ ὅτι μόλις ἀνεκάλυψε δύο ἀνθούς ὁ κ. Δροσίνης.

Ἐξ ἄλλου μελετώντες τὸ κεφάλαιον τῶν προσόδων τῆς Ἀκαδημίας, παρατηρήσαμεν καὶ ἄλλα κατόπιν ἀπροσδόκητα. Ἐκτὸς δηλ. τοῦ ἀντιτίμου τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα πρόκειται αὕτη νὰ συντάξῃ, κύρια κεφάλαιά μας εἶναι τέσσαρα κληροδοτήματα, τὸ Δωρίδειον, τὰ λεγόμενα Γενικά, τὸ τοῦ Βόζου καὶ τοῦ Τσούφλη. Τούτων ὅμως τὸ μὲν Δωρίδειον παρέχει ἔσοδον 78 χιλ. δρ. ἀλλ' ἔχει καὶ ὑποχρεώσεις 13 χιλ. πρὸς ἀδελφὰ ἰδρύματα, τὴν Πινακοθήκην, τὴν Βιβλιοθήκην καὶ τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον. Τὰ δὲ Γενικά καὶ τὸ τοῦ Βόζου βαρύνει πλῆθος ὑποτροφῶν. Δηλαδή παρουσιασθῆσαν εἰς ἡμᾶς 107 συμδόλαια τοῦ Κράτους, διὰ τῶν ὁποίων τοῦτο ἀνελάμβανε εἰς βάρος τῶν κληροδοτημάτων σιτηρέσια φοιτητῶν, μαθητῶν τῶν γυμνασίων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ἐλληνικῶν σχολείων, φοιτητριῶν καὶ μαθητριῶν μέχρι τέλους τῶν σπουδῶν των — ποίων σπουδῶν; Καὶ τοῦτο μὲν εἶναι βεβαίως ἔργον θεάρεστον, ἀλλὰ τὸ κακὸν εἶναι ὅτι ἡ γενναιότης αὕτη ὑπερέβη καὶ τὰς θείας ἐντολάς. Διότι ἐνῶ τὸ ἐτήσιον ἔσοδον τοῦ Βόζου ἀναβαίνει εἰς 145,600 δρ., τὰ βάρη του ἀνέρχονται εἰς 157,300. Τὰ δὲ Γενικά ἀπέναντι 207,300 δρ. βαρύνονται διὰ 225 χιλ., οὕτως ὥστε εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἀπομένει κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἔλλειμμα 30 χιλ., ἀλλὰ βεβαίως καὶ ἡ ἐλπίς, ὅτι ἐλαττωμένων κατ' ἔτος τῶν ὑποτροφῶν, θ' ἀνακουφισθῇ τελείως μετὰ μίαν τὸ πολὺ ἑξαετίαν.

Τὸ δὲ πλούσιον κληροδότημα Τσούφλη δὲν ἔχει μὲν τοιοῦτον ἐφιάλτην, ἀλλὰ δὲν ἐχορηγήθη, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ὁλόκληρον ὅπως ἐμφανίζεται εἰς τὸν παχὺν τόμον τοῦ κ. Σκεύου Ζερβοῦ. Δηλαδή ἐδόθησαν μὲν αἱ 62 μετοχαὶ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς ὅλαι, ἀλλ' ἐκ τῶν 8597 λιρῶν ἐδόθη μόνον μικρὸν ὑπόλοιπον 57 λιρῶν καὶ 423 χιλ. λέι. Ἐκ δὲ τῶν 2946 ὁμολογιῶν τῶν ἐθνικῶν δανείων τοῦ 1884 καὶ 1898 δὲν ἐδόθη οὐδὲ τὸ ἡμισυ, δηλ. μόνον 1371 ὁμολογίαι. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι τὰ ἀπὸ τοῦ 1919 μέχρι 1924 τοκομερίδια παρέμειναν εἰς τὴν Τράπεζαν ἄτοκα. Ὅπως δὲ ποτε τὸ Τσούφλειον ἀποφέρει τὸ κυριώτατον ἔσοδον τῆς Ἀκαδημίας, 618 χιλ. δρ. κατ' ἔτος.

Διότι ὁ δευτερος σημαντικὸς πόρος αὐτῆς εἶναι ἡ εἰς βάρος τοῦ Πανεπιστημίου εἰσφορὰ 600 μέχρι τοῦδε χιλ. δρ. Διὰ τούτου κυρίως ἐσπεύσαμεν νὰ καλύψωμεν τὰς ἀμεσώτερας ἀνάγκας, δηλ. πρῶτον νὰ προδῶμεν εἰς τὰς ἀπαραιτήτους ἐπισκευὰς τοῦ μεγάρου τούτου. Διότι δυστυχῶς αἱ πληγαὶ τοῦ ἀπεδείχθησαν πολὺ βαθύτεραι. Ὁ ἡμέτερος κ. Κουρεμένος πρὸς διάσωσιν τῆς στέγης ἀντικατέστησεν ἕξ ἀρρώστους δοκοὺς, πλεῖστα κεραμίδια, καὶ μετερρύθμισε τὴν ὥραιαν ταύτην ἀναφωτίδα, τῆς ὁποίας τὰ σίδηρα ἦσαν ἐτοιμόρροπα καὶ τὰ χρύσταλλα ραγισμένα. Ἡ στέγη μᾶς ἐστοίχισεν 75 χιλ. δρ., ἡ ἠλεκτρικὴ ἐγκατάστασις 106 χιλ., ἡ ἀντλία τοῦ κήπου 30 χιλ., διὰ ν' ἀποκτήσωμεν δὲ καὶ τὴν πολυτέλειαν θερμάνσεως χρειάζομεθα 400 χιλ. δρ. Ἀλλὰ προηγουμένως εἶναι δίκαιον ν' ἀνταμείψωμεν τὸν ἀρχιτέκτονα. Ὅθεν καταβάλλομεν σήμερον εἰς τὸν κ. Κουρεμένον ὁλόκληρον τὴν ἀμοιβὴν του, συνισταμένην εἰς πολ-

λὰς εὐχαριστίας θνητῶν καὶ ἀθανάτων καὶ πρὸ πάντων τοῦ μαρμαρίνου τούτου χορηγοῦ, ἀσφαλεστέρου τώρα.

Συγχρόνως, ἀφοῦ μετὰ λύπης ἀπεμακρύναμεν ἄλλους ἐνοίκους, ἤρχισαμεν τὴν δημιουργίαν τοῦ γραφείου μας, τὸ ὁποῖον πλὴν τοῦ λογιστοῦ, τοῦ ταμίου καὶ τῆς δακτυλογράφου ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Μαΐου ἐπλουτίσθη καὶ δι' ἐπιμελητοῦ. Ἡ μισθοδοσία καὶ τῶν τεσσάρων τούτων φιλοτίμων ὑπαλλήλων μόλις φθάνει κατὰ μῆνα τὰς 9.500 δρ. Ὅλα, καθὼς βλέπετε, οἰκονομικά.

Τὸ ἐπιμύθιον εἶναι, κύριοι, ὅτι κατόπιν τόσων ἀναγκῶν ἢ δρᾶσις τῆς Ἀκαδημίας ἐπὶ τινα ἔτη θὰ εἶναι κατ' ἀνάγκην περιωρισμένη, ἂν μὴ λειτουργήσουν δύο ἐδάφια τοῦ ἄρθρ. 104 τοῦ Ὁργανισμοῦ. Δηλ. ἂν μὴ πραγματοποιηθῇ τὸ α') «τὸ ἐν εἰδικῷ προϋπολογισμῷ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὑπὲρ τῆς Ἀκαδημίας ἀναγραφόμενον ποσόν» καὶ ἂν μὴ αὐξηθῇ τὸ ε') δηλαδὴ αἱ δωρεαὶ χάριν τῶν γενικῶν σκοπῶν τῆς Ἀκαδημίας.

Ἀκριβῶς δὲ ὅσαι δωρεαὶ ἀνηγγέλησαν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἰδρύσεώς της χάριν βραβεῖων πρὸς ἐνίσχυσιν ὅχι μόνον τῆς ἐπιστήμης, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν λοιπῶν πλουτηρῶν πόρων τῆς χώρας, ἀπέδειξαν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν στοργὴν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποίαν τρέφει πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ τό ἔθνος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι εὐτυχῶς οὐδὲ σήμερον ἔλειψαν οἱ μιμηταὶ τοῦ Σίνα.

Ποῖος Ἑλλὴν ἀγνοεῖ τὴν ἡγεμονικὴν ὑπὲρ οἰουδὴποτε ἀγαθοῦ ἐλευθεριότητα τοῦ κ. Ἑμμανουὴλ Μπενάκη; Πρῶτος μᾶς ἐχορήγησε χάριν σκοπῶν ἐξόχως πρακτικῶν τοὺς τόκους δύο κεφαλαίων τοῦ α') 6 χιλ. λιρῶν, ἀποφέροντος £240 καὶ τοῦ β') 4 χιλ. λιρῶν, ἀποφέροντος 140 λίρας. Πλὴν τούτων ἐδῶρθε καὶ ἄλλας 700 λίρας πρὸς ἔκδοσιν τοῦ Α' τόμου τοῦ λεξικοῦ τῆς λαλουμένης Ἑλληνικῆς.

Κατόπιν ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα ἐτήσιον ποσὸν 100 χιλ. δρ., ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐτήσιον ποσὸν 15 χιλ. δρ., ἡ κ. Σταθάτου κεφάλαιον 150 χιλ. δρ., ὁ φιλόμουσος ἱατρὸς κ. Β. Λαμπίκης ἐτήσιον ποσὸν 25 χιλ. δρ., ὁ κ. Δ. Λοδέρδος 10 χιλ. δρ. ἐπὶ δύο ἔτη, ὁ Σύλλογος ὠφελίμων βιβλίων ἔπαθλον 5 χιλ. δρ., ἐκ δὲ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Θεοδώρου Ἀρεταίου χορηγεῖ τὸ Πανεπιστήμιον 10 χιλ. δρ. Πρὸ 15 δὲ ἡμερῶν ἡ Διαχειριστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Νηπιακοῦ Ἐπιμελητηρίου Μελαῶ κατέθεσε 10 χιλ. δρ. πρὸς ἴδρυσιν ἐτησίου βραβεῖου Μελαῶ.

Τώρα πῶς καθώρισαν καὶ ἐπροκήρυξαν αἱ τάξεις τῆς Ἀκαδημίας τὴν ἀπονομὴν ἐκάστου βραβεῖου κατὰ τὴν θέλησιν τῶν χορηγῶν, θὰ μάθωμεν κατόπιν, ἐάν, ὡς ἐλπίζω, ἔχωμεν ὀλίγην ὑπομονήν.

Τὰ βραβεῖα ταῦτα ἐξηγγέλοντο, καθὼς εἴπαμεν, κατὰ τὴν ἐναρκτήριον τελετὴν.

Μετ' ὀλίγον συνήρχοντο οἱ πρῶτοι ὀρισθέντες καὶ κατήρτιζαν εἰς σώματα τὰς τρεῖς τάξεις, δηλ. τὴν α') τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν, τὴν β') τῶν Γραμμάτων καὶ τεχνῶν καὶ τὴν γ') τῶν Ἠθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν.

Εὐθὺς δὲ ἀπὸ τῆς β' Συνεδρίας τῆς ὁλομελείας (τῆς 8 Ἀπριλίου) ἤρχισαν αἱ ἐπιστημονικαὶ περὶ παντοίων εἰδικῶν θεμάτων ἀνακοινώσεις, τὰς ὁποίας παρηκολούθει διαρκῶς αὐξανόμενον ἀκροατήριον. Τοιαύτας ἀνακοινώσεις ἀνέγνωσαν κατὰ σειράν οἱ ἀκόλουθοι συνάδελφοι:

Αἰγινήτης 2, Ζέγγελης 3, Κτενᾶς 2, Χατζιδάκις 3, Νικολαΐδης, Παππούλιας, Ρεμοῦνδος 2, Μαλτέζος 3, Πολίτης 2, Φωκᾶς, Βουρνάζος, Ἀνδρεάδης, Βέης, Σκλαβοῦνος, Σωτηρίου, Ἐμμανουήλ, Ὀρλάνδος καὶ Μενάρδος.

Τινὰ δὲ τῶν μελῶν ἀνεκοίνωσαν ἐκτὸς τῶν ἰδικῶν τῶν καὶ πραγματείας μὴ μελῶν, δηλ. συναδέλφων τοῦ Πανεπιστημίου ἢ τοῦ Πολυτεχνείου καὶ ἄλλων νεωτέρων ἐπιστημόνων, τῶν ἐξῆς κατὰ σειράν:

Νείλου Σακελλαρίου 2, Μαρσιολοπούλου, Δοσίου, Ἰαζοπούλου, Βαροπούλου 3, Τζανίδου, Κρητικοῦ, Πλακίδου 2, Τσαμαδοῦ, Λειδοθυνοῦ, Μάτσικα καὶ Γεωργαλά, Κοκόρου καὶ τοῦ Ἐλθετοῦ καθηγητοῦ κ. Φρίτς Ἐφφαῖμ.

Μετὰ χαρᾶς δ' ἐφιλοξενήσαμεν τὸν κ. Σπυρ. Θεωτόκην, ὁ ὁποῖος ἀνέγνωσεν ἐξ ὧ σπουδαίαν ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐν Βενετίᾳ μακρῶν ἱστορικῶν του ἐρευνῶν. Οὕτως αἱ ἀνακοινώσεις τῶν 11 μέχρι τοῦδε δημοσίων συνεδριῶν ἀνῆλθεν εἰς 47 — δηλ. ποσὸν καὶ σχετικῶς καὶ ἀπολύτως ἀξιόλογον. Πᾶσαι αὗται καὶ τῶν μελῶν καὶ τῶν μὴ μελῶν ἐγκρινόμεναι δημοσιεύονται, συνοπτικῶς ἐννοεῖται, εἰς τὰ Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας, τῶν ὁποίων τὸ α' τεῦχος περιέχον τὰς ἀνακοινώσεις 3 συνεδριῶν καὶ ἀποτελούμενον ἐξ 90 μεγάλου σχήματος σελίδων ἐξεδόθη ἤδη καὶ ἀπεστάλη πρὸς τὰς ἀδελφὰς σωματεῖα τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, παρασκευάζεται δὲ καὶ τεῦχος ἐκτενεστέρων πραγματειῶν.

Βλέπετε, κύριοι, ὅτι σκοπὸς ἡμῶν εἶναι νὰ δώσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν ὥθησιν εἰς πᾶσαν Ἑλληνικὴν ἐπιστημονικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν παραγωγὴν. Οὕτω δὲ κατ' ἀλήθειαν οὐδὲν ἔχει πλεονέκτημα οὔτε ὑλικόν, οὔτε οἰονδήποτε ἄλλο ὁ καλούμενος Ἀκαδημαϊκός. Ἐπεβάλαμεν μάλιστα ὁμοφύφως εἰς ἑαυτοὺς τὴν ἐγκράτειαν νὰ μὴ μετέχωμεν εἰς κανένα βραβευόμενον ἀγῶνα, περιοριζόμενοι μόνον εἰς τὸ ἄμισθον καὶ ἀνεπίζηλον ἔργον τῶν κριτῶν.

Ἄλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰδιαίτερας συνεδρίας — δηλ. μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἀκροατῶν — παρατηρήσαμεν, Κύριοι, πόσον εἴμεθα ὀλίγοι, σχετικῶς, ἐννοεῖται, πρὸς τοὺς παντοδαποὺς τοῦ ἰδρύματος σκοποὺς καὶ τὰς πολλαπλὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους. Ἀκαδημαῖαι, καθὼς αὕτη, πρέπει νὰ εἶναι ζωντανὰ Ἐγκυκλοπαιδεῖα. Καὶ τὴν μὲν θλίψιν ὅτι δὲν εἰσῆλθαν καὶ ἄλλοι συνάδελφοι, παρεμύθησεν ὁ νομο-

θέτης, ἀφήσας εἰς τοὺς 38 τὴν εὐάρεστον ἀλλ' ὅχι καὶ ἐλαφρὰν φροντίδα νὰ ἐκλέξουν αὐτοὶ τοὺς λοιποὺς 22 τακτικοὺς καὶ πολλοὺς ἐπιτίμους, προσέδρους καὶ ἀντεπιστέλλοντας Ἑλλήνας ἐταίρους, ἐκτὸς δηλ. τῶν ἀλλοδαπῶν. Οὕτως ὁ λόγος τῶν συνεργατῶν θὰ πυκνωθῇ. Ἀλλ' ὁ μηχανισμὸς τῆς ἐκλογῆς ἀπεδείχθη κάπως βραδυκίνητος καὶ διὰ τοῦτο μέχρι σήμερον ἔνα μόνον ἐφθάσαμεν νὰ ἐκλέξωμεν ἀκαδημαϊκόν, τὸν περιφανῆ μαθηματικόν κ. Κωνσταντῖνον Καραθεοδωρῇ, τὸν ὅποιον ὑπέδειξε διὰ λεπτομερεστάτης ἐκθέσεως ἡ α' τάξις. Διὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς ταύτης πολλὴν ὀφείλομεν χάριν εἰς τὸν ὑπουργόν κ. Ἀργυρόν, ἐννοεῖται δὲ καὶ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἀμέσως ἐπομένης, δηλ. τῆς τελευταίας συνεδρίας ἤρχισαν αἱ προτάσεις μελῶν τῶν δύο ἄλλων τάξεων καὶ ἀνερρίφθησαν ὀνόματα πολλὰ. Διότι πάντες αἰσθανόμεθα τὴν ἔλλειψιν ὅχι μόνον θεολόγων, οἰκονομολόγων καὶ παντὸς κλάδου νομικῶν, ἀλλὰ καὶ γλυπτῶν καὶ μουσικῶν καὶ πρὸ πάντων λογοτεχνῶν. Ἐξ ἀρχῆς μάλιστα μελετῶμεν τὴν ἔδρυσιν ἰδίου τμήματος λογοτεχνικοῦ. Προχθὲς καὶ χημικοὶ καὶ ἄλλοι συνάδελφοι, τοὺς ὁποίους ἐφантаζόμεθα πεζοτέρους, ἐπρότειναν καθεὶς τὸ ὄνομα τοῦ ἀγαπητοῦ του δραματικοῦ, μυθιστοριογράφου ἢ καὶ χρονογράφου. Καλῶς νὰ μᾶς ὀρίσουν! Ἡ δόξα των θὰ εἶναι καὶ ἰδική μας. Καὶ οἱ τρεῖς μας ποιηταὶ ὅσον καὶ ἂν λέγωνται Παλαμᾶς, Προβελέγγιος, Δροσίνης, μᾶς φαίνονται ὀλίγοι. Ἄλλως ὁ κ. Προβελέγγιος ἔχει διαρκῆ ποιητικὴν ἄδειαν εἰς τὴν Σίφνον.

Ἀλλὰ καὶ ἀραιαί, καθὼς εἶπαμεν, αἱ τάξεις, ἐξετέλεσαν προθύμως τὰ πολλαπλὰ καθήκοντά των. Ἐκάστη συνήλθε πολλάκις καὶ συνεζήτησε περὶ τῆς πρώτης τοῦ Ὄργανισμοῦ ἐφαρμογῆς — ἰδίως περὶ συντάξεως ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ τῆς Ἀκαδημίας. Ἐμελέτησεν ἐπειτα ποῖα καὶ πόσα ἔργα εἶναι ἀναγκαῖα, καὶ πόσα εἶναι κατορθωτὰ μὲ τὰ σημερινά μας μέσα. Καθώρισεν ἑκάστη καὶ ἐπροκήρυξε, καθὼς θὰ ἴδωμεν, τὰ προτεθέντα βραβεῖα, ἐξέλεξε κριτικὰς ἐπιτροπὰς καὶ ἄλλας πρὸς μελέτην ὀρισμένων ζητημάτων. Οὕτω καὶ τὰς τρεῖς τάξεις, ἀλλ' ἰδίως τὴν α' καὶ τὴν γ', ἀπησχόλησε τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τῶν ἐπιστημονικῶν ὅρων. Πολλοὶ τούτων ἀφεθέντες μέχρι τοῦδε εἰς τὴν κρίσιν ἐκάστου ἐπιστήμονος, εἶναι αὐθαίρετοι, πολύμορφοι, καὶ μερικοὶ ὅλως ἀνελλήνιστοι. Τὰ παραδείγματα θὰ ἦσαν διασκεδαστικά, ἀλλὰ καὶ ἀτελείωτα. Τὸ ἔργον, ἐπειδὴ κατενεμήθη εἰς πολλοὺς, πιστεύομεν ὅτι συντόμως θὰ προκόψῃ. Εἶναι φανερὰ τέλος πάντων ἡ ἀνάγκη νὰ συνεννοηθῶμεν ὅλοι μὲ τὸν αὐτὸν κοινῶς παραδεκτὸν καί, καθὼς ἐλπίζομεν, ὀρθὸν ὅρον.

Πρόεδραν δὲ αἱ τάξεις εἰς τὰς ἐξῆς σημαντικὰς ἀποφάσεις:

Ἡ α' τάξις ἀπεφάσισε τὴν δημοσίευσιν α') ἔργου τοῦ κ. Κτενᾶ περὶ τῆς Γεωλογίας τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν μετὰ γενικοῦ γεωλογικοῦ χάρτου κατὰ τὴν κλίμακα τοῦ χάρτου τῆς Γαλλίας· καὶ β') τῶν περὶ τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἡφαιστείου τῆς Θήρας

παρατηρήσεων τῆς Πανεπιστημιακῆς ἀποστολῆς. Ἐνέκρινεν ἐπίσης τὴν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας συνέχισιν τῶν ἐρευνῶν περὶ τῆς ἐμφανίσεως τῶν διαπλάσεων τοῦ Παλαιοζωϊκοῦ εἰς τὸ Ἀνατολικὸν Αἰγαῖον.

Ἡ β' τάξις ἀνέλαθε α') τὴν ἔκδοσιν τοῦ Α' τόμου τοῦ Ἱστορικοῦ λεξικοῦ τῆς λαλουμένης Ἑλληνικῆς. Τοῦτο καταρτιζόμενον ἀπὸ τοῦ 1911 διὰ δοκίμων συνεργατῶν ὑπὸ ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας πρόεδρος εἶναι ὁ κ. Χατζιδάκις, ἀνέμενε τὴν δωρεὰν τοῦ κ. Μπενάκη. β') τὴν δημοσίευσιν τῶν βυζαντινῶν μνημείων τῆς Μακεδονίας, ἀρχομένην ἀπὸ τῶν τῆς Καστορίας καὶ τῆς Πρέσπας. Καὶ ἡ μὲν ἀρχιτεκτονικὴ μελέτη ἀνετέθη εἰς τὸν κ. Ὁρλάνδον, ἡ δὲ ζωγραφικὴ καὶ ἡ τῶν χειμῶν εἰς τὸν κ. Σωτηρίου καὶ τὸν κ. Ξυγγόπουλον· γ') τὴν συνέχισιν τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι ψηφιδωτῶν. Αὕτη ἐγένετο μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐπιμελεῖα δύο ἀρχαιολογικῶν ἐπιτροπειῶν, τῆς μὲν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Νέγρη, τῆς δὲ ἐν Παρίσις ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Pottier. Διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης κατῴρθωσεν ἡ Ἑλλὰς νὰ γίνῃ, καθὼς εἶδαμεν, πρωῒμως δεκτὴ εἰς τὴν Ἑνωσιν τῶν Ἀκαδημιῶν καὶ νὰ τύχῃ δικαίων ἐγκωμίων. Ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς κ. Διδάχος, εὐλόγως ἀπεφάσισε νὰ μεταβιβάσῃ τὸ ἔργον εἰς τὴν φροντίδα τῆς Ἀκαδημίας. Μέχρι τοῦδε παρεσκευάσθη τὸ α' τεῦχος μετὰ 10 πινάκων χρωματιστῶν καὶ 20 μελανῶν, περιέχον τὰ ψηφιδωτὰ τῆς Σπάρτης, τῆς Ἀνδανείας, τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Ἐπιδαύρου κατὰ περιγραφὴν καὶ ἐρμηνείαν τῶν κ.κ. Καθθαδία, Κεραμπούλου, Κουρουνιώτη καὶ Οἰκονόμου.

Καὶ ἄλλην φροντίδα ἀνέθεσεν ὁ Ὄργανισμὸς εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, τὴν ἀντικατάστασιν τῶν ξενοφώνων τοπωνυμίων τῆς Ἑλλάδος. Τὴν σπουδαίαν ταύτην ἐργασίαν ἐκτελεῖ ἀπὸ πολλοῦ εἰδικὴ ἐπιτροπεία, τῆς ὁποίας μετέτχαν καὶ οἱ κ.κ. Χατζιδάκις καὶ Τσούντας, μετέχουν δὲ καὶ σήμερον ὁ κ. Ἀμαντος καὶ Μενάρδος μετὰ τῶν συναδέλφων κ.κ. Κουγέα καὶ Κοντογιάννη, τοῦ γεωγράφου κ. Σαρρῆ καὶ τοῦ τμηματάρχου τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Κονιωτάκη. Ἡ ἐπιτροπεία, ἐργαζομένη δύο καὶ τρεῖς ὥρας τῆς ἐβδομάδος, ἐλπίζει ὅτι ταχέως θ' ἀπαλλάξῃ τὴν Β. ἰδίως Ἑλλάδα τῶν ἀνελληνίστων ὀνομάτων, ὅσα μᾶς ἀφῆκαν οἱ κατακτηταί. Πολλὰ τούτων ἦσαν ἀπτὰ δείγματα τῆς ἡμετέρας ἀκηδίας. Ἐνῷ π. χ. οἱ Βούλγαροι καταλαμβάνοντες τῇ 1912 τὰς ἀτυχεῖς Σαράντα Ἐκκλησίας μετωνόμαζαν αὐτὰς αὐθημερὸν εἰς Λοζεγκράδ, 40 ἔτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Λαρίσης ἐμάρμυρουν εἰς τὰ πρόθυρά της ὡς τηλαυγὲς πρόσωπον τὸ ὄνομα Τοπουζλάρ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ συναγωγὴ τῶν ἱστορικῶν τοπωνυμίων ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ἰδίως δὲ τῆς Πελοποννήσου, περὶ τῆς ὁποίας γράφονται σήμερον ὑπ' ἄλλοδαπῶν τοιαῦτα μελέται, εἶναι τῶν σπουδαιότερων ἔργων, ὅσων τὴν ἐκτέλεσιν ὀφείλει ν' ἀναλάβῃ διὰ πολλῶν συνεργατῶν ἡ Ἀκαδημία.

Τέλος εὐχαριστοτάτη τῶν τάξεων ἀσχολία ἦτο ἡ προκήρυξις τῶν τεθέντων βραβείων συνηδὺ πάντοτε πρὸς τὴν θέλησιν τῶν χορηγῶν.

Καὶ ἡ μὲν α' τάξις ἐκ τοῦ ἐπάθλου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς προκηρύσσει:

1) Βραβεῖον 20 χιλ. δρ. εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ τῆς μελλούσης ἀναπτύξεως τῶν κοιτασμάτων *χρωμίτου* ἐν Ἑλλάδι.

2) Βραβεῖα 20 χιλ. δρ. εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τῆς *ἰχθυοκομίας* τῶν λιμνῶν καὶ τῶν θαλασσῶν. Πραγματεῖται δεκταὶ μέχρι 15 *Ἰανουαρίου* 1927.

Ἐκ τοῦ Ἀρεταιεῖου ἐπάθλου:

3) Βραβεῖον 9 χιλ. δρ. εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τοῦ πρακτικωτέρου τρόπου τῆς προστασίας τῶν βροφῶν ἐν Ἑλλάδι Πραγματεῖται δεκταὶ μέχρι 15 *Ἰαν.* 1928.

Ἐκ τοῦ ἐπάθλου Μπενάκη £ 6 χιλ. ἡ Ἀκαδημία θ' ἀπονείμῃ:

1) ἐν ἣ δύο βραβεῖα 50 χιλ. δρ. ἐν ὧν εἰς τὸν Δῆμον ἢ τὴν Κοινότητα ἢ τὸ Σωματεῖον, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν 1927 καὶ 1928 ἤθελαν ἐκτελέσει τὰ περισσότερα καὶ σπουδαιότερα ἐν Ἑλλάδι ἔργα (δι' εἰσφορῶν χρημάτων ἢ καὶ ἐκουσίας ἐργασίας) ἀναδασώσεως ἢ καὶ χρησιμοποίησεως τῶν ὁμβρίων ὑδάτων ἐπὶ τῶν ὁρέων, τῶν λόφων καὶ τῶν χειμάρρων κατὰ τὸ σύστημα τῶν τάφρων ἢ οἰονδήποτε ἄλλο χάριν τῆς γεωργίας, τοῦ καλλωπισμοῦ ἢ τῆς ἐξυγιάνσεως τῆς χώρας.

2) Βραβεῖον 25 χιλ. δρ. εἰς τὰς εὐστοχωτέρας πειραματικὰς ἐρεῦνας πρὸς ἀνεύρεσιν ποικιλιῶν σίτου, παρουσιαζουσῶν νέα διὰ τὴν γεωργίαν πλεονεκτήματα. Ἀπονομὴ κατὰ *Δεκέμβριον* 1927.

3) Βραβεῖον 20 χιλ. δρ. εἰς τὴν καλυτέραν γεωγραφικὴν μελέτην τῆς Μακεδονίας. Πραγματεῖται δεκταὶ μέχρι 15 *Ἰουλίου* 1928.

Τέλος ἔπαθλον τῆς Ἀκαδημίας 8 χιλ. δρ. εἰς τὴν καλλίστην πρωτότυπον χημικὴν μελέτην, τὴν ὑποβαλλομένην μέχρι τῆς 30 *Σεπτεμβρίου* 1927.

Ἡ β' τάξις προεκήρυξε:

1) Τὸ ἐτήσιον λογοτεχνικὸν ἔπαθλον Βικέλα 5 χιλ. δρ., ὅπερ ὁ ἰδρυτὴς Σύλλογος τῶν ὠφελίμων βιβλίων ἀνέθεσεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν. Κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς κριτικῆς ἐπιτροπείας τῶν κ. κ. Παλαμᾶ καὶ Δροσίνῃ (τοῦ κ. Προβελεγγίου ἀπόντος) προκηρύσσομεν ἤδη διπλοῦν ἔπαθλον 9 χιλ. δρ., εἰς τὸ ὅποιον δικαιοῦνται πάντα τὰ ἀπὸ 1 *Ἰανουαρίου* 1926 μέχρι 30 *Σεπτεμβρίου* 1927 τυπωμένα ἔργα, «ὧν κατὰ τὸν νόμον κατετέθησαν ἀντίτυπα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην», συμπεριλαμβανομένων, ἐννοεῖται, καὶ τῶν δύο κατατεθέντων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἔργων.

2) Ἐπαθλον Βασιλείου Λαμπίνῃ 22.500 χιλ. πρὸς συγγραφὴν ἐγχειριδίου ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τοῦ 1828. Ἔργα δεκτὰ μέχρι 31 *Αὐγούστου* 1928.

3) Ἐπαθλον τῆς Τραπεζίης Ἀθηνῶν δρ. 13.500 εἰς βράδουσιν ἔργων σχετικῶν πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι 1821 Ἑλλ. ἱστορίαν.

4) Τρία ἔπαθλα τῆς Ἀκαδημίας ἐξ 8 χιλ. δρ. ἕκαστον, α') εἰς ἔργον περὶ τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου, ὑποβαλλόμενον μέχρι τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1927, β') εἰς ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τοῦ 1430 μέχρι τοῦ 1878, ὑποβαλλομένην μέχρι τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1928, γ') εἰς γλωσσικὴν μελέτην, ἀναφερομένην εἰς τὰς νῦν ἐν Μακεδονίᾳ λαλουμένας ὑπὸ τῶν κατοίκων καὶ τῶν ἐποίκων διαλέκτους καὶ ὑποβαλλομένην μέχρι τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1929.

5) Δύο ἔπαθλα 25 χιλ. δρ. ἐν ὧν πρὸς βράδουσιν ἔργων γλυπτικῶν καὶ ζωγραφικῶν ἐκτιθεμένων μέχρι τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1927.

6) Βραβεῖον Δ. Λοβέρδου 9.000 δρχ. εἰς ἔργον ζωγραφικὸν ἐμπνεόμενον ἐκ τῆς Βυζαντινῆς παραδόσεως καὶ ὑποβαλλόμενον μέχρι τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1927. Τὸ βραβεῖον τοῦ τρέχοντος ἔτους δὲν ἀπενεμήθη, ἀλλὰ τὸ ποσὸν θὰ διατεθῇ πρὸς ἀγορὰν ἀρχαίου βυζαντινοῦ ἔργου χάριν τοῦ Μουσείου κατὰ τὸν ὅρον τοῦ δωρητοῦ.

Ἡ γ' τάξις τῶν Ἡθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν προεκήρυξε:

1) Βραβεῖον 20.000 δρ. (τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζίης τῆς Ἑλλάδος) εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τοῦ ποία ἡ θέσις τῆς Ἑλληνικῆς καπνοπαραγωγῆς ἐν τῷ διεθνεῖ ἐμπορίῳ, καὶ ὑπὸ τίνας προϋποθέσεις δύναται αὕτη νὰ βελτιώσῃ ἢ διατηρήσῃ τὴν θέσιν τῆς ἐν τῷ διεθνεῖ ἀνταγωνισμῷ.

2) Ἐπαθλον Ὅθωνος καὶ Ἀθηνᾶς Σταθάτου δρ. 9.450 εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τοῦ ποία τὰ καταλληλότερα μέτρα πρὸς καταπολέμησιν τῆς παρουσίας ναυτιλιακῆς κρίσεως.

3) Ἐπαθλον Ακαδημίας 8 χιλ. δρ. εἰς τὴν καλλίστην φιλοσοφικὴν πραγματείαν τὴν ὑποβαλλομένην μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 1927.

Σήμερον δὲ ἀπονέμομεν τὰ ἀκόλουθα βραβεῖα:

Ἡ μὲν α' τάξις τοὺς ἐφετεινοὺς τόκους τοῦ ἐκ 4 χιλ. λιρῶν ἐπάθλου Μπενάκη εἰς τὴν Μακεδονικὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἑταιρείαν, τῆς ὁποίας πρόεδρος εἶναι ὁ κ. Ἀντώνιος Χρηστομᾶνος, διὰ τὰς ἐξῆς ἐθνικὰς ὑπηρεσίας, α') ὅτι συντηρεῖ 50 νυκτερινὰ σχολεῖα καθ' ὅλην τὴν Μακεδονίαν διὰ τὴν ξενόφωνον νεότητα· β') ἐφρόντισε νὰ ἱδρυθοῦν 8 πρακτικὰ σχολεῖα κορασίων, γ') διένειμεν εἰς τὰ σχολεῖα ἱστορικὰ εἰκόνας καὶ 1000 χάρτας τῆς Ἑλλάδος, δ) ἀπένειμε βραβεῖα εἰς τοὺς δραστηριωτέρους ἐπιθεωρητὰς τῶν σχολείων καὶ τοὺς ἀρίστους μαθητὰς· ε') καθήρτισε πρόγραμμα πρὸς ἐγκατάστασιν σχολικῶν κήπων, ἀνάπτυξιν τῆς δενδροκομίας, μελισσοκομίας καὶ ὀρνιθοτροφίας. Ἐπωφελεστέραν τῶν σκοπῶν τοῦ ἐφαρμογὴν δὲν προσεδόκα βεδαίως οὔτε ὁ κ. Μπενάκης οὔτε ἡμεῖς.

Ἡ β' τάξις κατὰ πρότασιν ἐπιτροπείας τῶν κ.κ. Ἀμάντου, Κεραμοπούλλου καὶ

Μενάρδου διένειμε τὸ ἱστορικὸν ἔπαθλον τῆς Τραπεζῆς τῶν Ἀθηνῶν εἰς δύο πολιοῦς ἀλλ' ἀκαμάτους ἐργάτας τῶν γραμμάτων, τὸν κ. Δημήτριον Καμπούρογλου καὶ τὸν κ. Μπάμπην Ἀννινον· τὰ $\frac{2}{3}$ εἰς τοὺς «Χαλκοκονδύλας» τοῦ α', καὶ τὸ λοιπὸν εἰς τὰ «Ἱστορικὰ σημειώματα» τοῦ β'. Ἡ ἐπιτροπεῖα παρατηρεῖ ὅτι «ἡ ζωηρὰ φαντασία καὶ ἡ λογοτεχνικὴ δεξιότης τοῦ κ. Καμπούρογλου τὸν ἀπομακρύνουν ἐνίοτε ἀπὸ τὸ αὐστηρὸν καὶ ζωηρὸν ὕφος τῶν ἐπιστημονικῶν μελετῶν. Ἀλλ' αἱ ἰδιότητες αὗται συντελοῦν εἰς τὴν ζωηροτέραν παράστασιν τῶν γεγονότων», ὥστε ἡ μελέτη παρέχει «συνολικὴν καὶ ἐνιαίαν εἰκόνα τῆς ἱστορικῆς οἰκογενείας τῶν Χαλκοκονδυλῶν μετὰ πλήρους σχεδὸν ἐλέγχου καὶ ἀκριβοῦς μνείας τῶν πηγῶν».

Περὶ δὲ τῶν 11 μελετῶν τοῦ κ. Ἀννίνου παρατηρεῖ ὅτι αἱ «4 στηρίζονται ἐν μέρει ἐπὶ ἀνεκδότων πηγῶν, πάντως δὲ περιέχουσι καὶ νέας εἰδήσεις». Ὁ πολύπειρος λογογράφος «μεταχειρίζεται ὕφος ζωηρὸν μὲν, ἀλλὰ καὶ αὐστηρῶς ἐπιστημονικόν».

Πλὴν τούτων ἡ ἐπιτροπεῖα θεωρεῖ καθήκον νὰ ἐπαινέσῃ τὴν στρατιωτικὴν μάλλον ἢ ἱστορικὴν μελέτην τοῦ συνταγματάρχου Ὁδ. Μαρούλη «τὸ Μεσολόγγι», εὐχομένη νὰ γραφεὺν καὶ ἄλλαι ὅμοιαι πρὸς διασάφησιν τῶν μαχῶν τοῦ Ἱεροῦ ἀγώνος.

Ἰδού, Κύριοι, συντόμως τὶ ἐπράξαμεν μέχρι τῆς ὥρας ταύτης. Ἀλλ' ὅσα σχεδιάζομεν καὶ μελετῶμεν εἶναι ἀσυγκρίτως περισσότερα. Ἐκδόσεις συγγραφέων, ἐκδόσεις ἱστορικῶν ἐγγράφων, ἐρεῦνας μονῶν, ἀνασκαφάς, δημοσιεύσεις ἀρχαίων καλλιτεχνημάτων — π. χ. τῶν θαυμασίων χαλκῶν ἔργων, ὅσα μᾶς ἀπέδωκε φιλοστόργως ἡ Ἑλληνικὴ γῆ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ θάλασσα — σωρὸν ἄλλων σχεδίων προσφιλῶν, χρειαζομένων ὅμως νέους χορηγούς, νέους Ζωγράφους, Ζάππας, Ζωσιμάδες.

Χθὲς ἀκόμη συσχεπτόμενοι φιλόλογοι, ἀρχαιολόγοι καὶ ἱστορικοὶ ἀπεκαλύψαμεν πλείστας λυπηρὰς ἐλλείψεις. Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ ἱστορικωτάτη τῶν χωρῶν, ἡ πατρίς τοῦ Ἑρατοσθένους καὶ τοῦ Στράβωνος, δὲν ἐκαλλιέργησεν εἰσέτι τὴν ἱστορικὴν γεωγραφίαν καὶ ὀφείλει νὰ τὸ πράξῃ.

Ὡστε δὲν ἀρκοῦν μόνον τὰ βραβεῖα, χρειάζονται καὶ ἐπιστημονικαὶ ἀποστολαί. Διὰ νὰ γραφῇ π. χ. ἀνταξία ἱστορία τῆς Ἠπείρου ἢ τῆς Μακεδονίας, χρειάζονται πρῶτον νὰ ἐρευνηθοῦν αἱ προσφιλεῖς αὗται ἐπαρχίαι ὑπὸ πολλῶν εἰδικῶν ἐπὶ πολλοὺς μῆνας, ἂν μὴ ἔτη. Ἐπίσης διὰ νὰ γραφῇ ἡ ἐνδοξος τῆς Κρήτης ἱστορία, καὶ νὰ μελετηθῇ τὸ ἰδίωμά της, εἰς τὸ ὅποιον ἐγράφησαν ὠραῖα δράματα καὶ ἔπη, πρέπει ν' ἀντιγραφοῦν τὰ Βενετικά ἀρχεῖα.

Ἀλλὰ τὸ κυριώτατον εἶναι νὰ παρασκευάσωμεν νέους ἐρευνητάς. Τὰ δύο Ἀρχεῖα, τὰ ὁποῖα κατέρθωσαν νὰ ἰδρῦσουν ὁ κ. Χατζιδάκις καὶ ὁ ἀείμνηστος Πολίτης, τὸ Λεξικογραφικὸν καὶ τὸ Λαογραφικόν, ὑπαγόμενα πλέον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ὑπῆρξαν ἀληθινὰ φυτώρια. Ἐξ αὐτῶν ἐξῆλθαν πολλοὶ καθηγῆται τοῦ νεαροῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης· ἀπὸ δὲ τοιούτων ἀφωσιωμένων ἐργατῶν θ' ἀνα-

δειχθῶν οἱ μέλλοντες ἀρχιτέκτονες τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, ὡς εὐχόμεθα καὶ ποθοῦμεν «πολλῷ κάρρονες» ἡμῶν.

Μόνον τοιουτοτρόπως θὰ κατορθώσωμεν νὰ μελετήσωμεν, κατὰ τὰς σημερινὰς ἀξιώσεις τῆς ἐπιστήμης, τὴν Ἑλλάδα μας, καὶ τὴν ἐντὸς καὶ τὴν ἐκτὸς τῶν κρατικῶν ὁρίων. Θὰ μελετήσωμεν συγχρόνως τὸν πολυπαθὴ λαόν, τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς ἀντοχῆς καὶ τῆς καρτερίας· τὰ ἔθιμά του, τὰς παραδόσεις, τοὺς χορούς του, τὴν τέχνην του καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀθάνατόν του γλῶσσαν.

Καὶ ταύτης ἡ μελέτη καὶ ἡ σπουδὴ ἀνετέθη, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Καὶ τὴν μὲν ἱστορίαν αὐτῆς ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων διαλέκτων μέχρι τῶν σημερινῶν ἰδιωμάτων καλλιεργοῦμεν ἀρκετοὶ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, τὸ δὲ λεξικόν τῆς λαλουμένης ἐκδιδόμενον εἰς τέσσαρας τοῦλάχιστον μεγάλους τόμους, θὰ εἶναι βαρυτιμος εἰσφορὰ εἰς τὴν μελέτην τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἀλλὰ τὸ ἔθνος ἀναμένει ἀπὸ ζωτικώτερον, τὴν γραμματικὴν καὶ τὸ λεξικόν τῆς γραφομένης — πῶς δηλ. πρέπει νὰ κλίνεται τὸ δεῖνα ὄνομα καὶ ρῆμα ὅχι πέντε αἰῶνας π. Χ., ἀλλὰ 20 μετὰ Χριστόν. Τοιοῦτο λεξικόν ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ νὰ εἶχε γίνεи. Δυστυχῶς καὶ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἔργον ἀμελούμενον ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως Ἀκαδημίας, κατήντησε ζήτημα προσωπικῶν φιλονικιῶν καὶ τέλος ἐρρίφθη καὶ αὐτὸ εἰς τὴν πολιτικὴν κονίστραν. Αὐτὴ ἡ ὀρθογραφία τῶν διδακτικῶν βιβλίων κατήντησε ν' ἀλλάσῃ μετὰ τῶν κ. κ. ὑπουργῶν. Καὶ ἡ νέα γενεὰ ἐπωφελήθη, τείνουσα ν' ἀπαλλαγῇ διὰ μιᾶς οἷουποτε κανόνος.

Μὴ φοδηθῆτε, Κύριοι, ὅτι θὰ δοκιμάσω τὴν στιγμὴν αὐτὴν νὰ σᾶς λύσω τὸ ὀχληρὸν τοῦτο πρόβλημα. Παρακαλῶ μόνον νὰ πεισθῆτε ὅτι καὶ ἡμεῖς οἱ σχολαστικοὶ κατανοοῦμεν τὴν ἀνάγκην πολλῶν ἀπλοποιήσεων· π. χ. ὁ κ. Χατζιδάκις ἐπρότεινε τὴν ἀντικατάστασιν τῶν τόνων διὰ στιγμῆς· καὶ βεβαίως εἶναι βαρὺ νὰ διατηρῇ σήμερον ἡ γραφομηχανὴ τοὺς ἀσήμους πλέον τόνους Ἀριστοφάνους τοῦ Βυζαντίου. Καὶ πολλοὶ τῶν τύπων τῆς παγκοίνως λαλουμένης, ὅχι τύποι διαλεκτικοί, οὐδὲ πλαστοί, ἀλλὰ μεταγενέστεροι — π. χ. ἔγραφα, ἔγραφαν, ἐπολεμοῦσαν, εἶπα, εἶπαν, ἡ μητέρα, ἡ νύκτα, τὸ κτένι, τὸ παιδί — πρέπει νὰ εἰσαχθῶν τέλος πάντων ὡς ὀρθοὶ εἰς τὰ σχολεῖα. Τίποτε δὲν εἶναι δημοκρατικώτερον ἢ γραφομένη γλῶσσα νοητὴ καὶ αἰσθητὴ εἰς τὸν πολὺν λαόν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἀπαιτεῖ συνεννόησιν ἐπιστημονικὴν καὶ ἀπαθῆ. Εἶναι π. χ. πραγματικὴ εὐκολία εἰσαδήποτε ὀρθογραφικὴ μεταβολή; Ἡ πείρα σαφῶς ἀπέδειξε τὸ ἐναντίον. Τὸ δὲ ὥραϊον ὕφος, τὸ ὁποῖον καθεὶς ἐπιζητεῖ καὶ φαντάζεται ὅτι εὕρισκει μόνος, θὰ εἶναι καὶ αὐτὸ ἐπιγέννημα τοῦ προφορικοῦ λόγου μορφωμένης κοινωνίας. Ὁ ὥραιος διάλογος εἶναι πρὸ πάντων, Κυρίαι μου, ἰδικὸν σας ἔργον. Βαθμηδὸν τὰ σημεῖα τῆς διαφορᾶς θὰ γίνωνται ὀλιγώτερα καὶ γρήγορα, ἐλπίζω, θὰ καταλήξωμεν εἰς μίαν οἰκουμένην γλῶσσαν.

Κύριοι,

Ἐπὶ 20 περίπου συναπτοὺς αἰῶνας προηγούμεθα οἱ Ἕλληνες τοῦ λοιποῦ ἀνθρωπίνου καραθανίου· διότι καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν Ἀθηνῶν ἀνέλαθεν ὑπερήφανος ἡ Κωνσταντινούπολις τὴν ἡγεσίαν ταύτην. Πρῶτον κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα κατεῖδεν ἐκπληκτος ὁ Ψελλός, ὅτι οἱ τότε «Ἀσσύριοι καὶ Βαβυλώνιοι» δηλ. οἱ Ἀραβες, οἱ παραλαβόντες τοὺς Ἕλληνας μαθηματικούς καὶ ὁλόκληρον τὸν Ἀριστοτέλη, μᾶς ἄφησαν ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν ὀπίσω. Καὶ ὅμως τόση καὶ πάλιν ὑπῆρξε πρόοδος ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Παλαιολόγων, ὥστε οἱ ταλαιπωροὶ μετὰ τὴν ἄλυσιν φυγάδες ἔδειξαν εἰς τὴν Εὐρώπην τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν ἀληθινὴν τοῦ πολιτισμοῦ ὁδόν. Μετὰ δουλείαν τόσον μακρὰν ν' ἀναδειχθῶμεν καὶ πάλιν πρῶτοι, εἶναι ἐξ ἅπαντος ἀδύνατον· διότι καὶ οὐδὲν ἔθνος τῆς γῆς ἔχει σήμερον ἀναμφισδότητα πρωτεῖα. Ἀλλὰ ν' ἀνακτήσωμεν ὁλόκληρον τὸν προγονικόν μας κλῆρον, καὶ ν' ἀμιλληθῶμεν ὁλοψύχως καὶ ἡμεῖς εἰς πάντα χάριν τῆς γνώσεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἀγῶνα, τοῦτο θεωροῦμεν ὡς ἀναπόδραστον καθήκον τῶν Ἑλλήνων. Ἰστω δὲ Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι θεοί. Ναί, ἀπηλευθερώσαμεν ἐνδόξως τὴν ἐξαισίαν ταύτην πατρίδα, ἀλλὰ καμμία ἄλλη δάφνη δὲν ἀρμόζει τόσον ὅσον ἡ δάφνη τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης εἰς τὸ ἀγνὸν μέτωπον τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸν ἀμάραντον στέφανον τῶν Ἀθηνῶν.